

Ortodontiateenuse kättesaadavusest ja probleemidest. Eesti Ortodontide Seltsi vaade.

Triin Jagomägi

Eesti Ortodontide Selts – juhatuse liige

Tartu Ülikool, ortodontia kaasprofessor

Tartu Ülikool, ortodontia residentuuri üldjuhendaja

Ortodontia üldinfo

- Ortodontiateenus on tervishoiuteenus ortodontiliste probleemide diagnoosimiseks, ortodontilise ravi planeerimiseks ning hammaste asendi ja/või hambumusanomaaliate korrigeerimiseks, kasutades selleks mis tahes ravivahendeid.
- MTÜ Eesti Ortodontide Selts (2004a.)
  - ortodontia kui teadusala arengu toetamine ja edendamine
  - Eesti ortodontide erialase töö kvaliteedi hoidmine
  - tingimuste loomine pidevaks enesetäienduseks

Ortodontia teenuse osutamine

- Tervishoiutöötaja võib osutada tervishoiuteenuseid selle omandatud kutse või eriala piirides, mille alusel ta on registreeritud tervishoiukorralduse infosüsteemis.
- Erihambaarsti pädevus mis saadakse täismahus 3-aastase residentuuriõppe läbimise järgselt
- Teenust osutavad eraettevõtted, siis kõigil ortodontilist teenust pakkuvatel kliinikutel pole lepingut HKga, sest selle sõlmimine on vabatahtlik.

Patsiendid ortodontias

- Ortodont ravib kõiki patsiente olenemata vanusest
- HK ei tasu kõikide laste ravi eest. HK katab ravi maksumuse 9 diagnoosi puhul + harvikaigused
- HK finantseerimisega patsiendid moodustavad keskmiselt ca 30% patsientuurist ning seda ainult Haigekassa lepingupartnerkliinikutes (ortodontidelt kogutud andmed).

Ortodontilise ravi spetsiifika ja kestus

- Ortodontias ei ole vältimatut ega erakorralist ravi
- Erandiks on olukorrad kus hambumuse probleem pole õigeaegselt diagnoositud ning patsient on ortodonti vastuvõtule suunatud liiga hilja.
- Väga paljusid hambumusanomaaliaid saab ennetada!!!
- Sõltuvalt diagnoosist ja ravi keerukusest võib ortodontiline patsient jääda ortodonti vaatevälja kas passiivselt või aktiivselt pikaks ajaks

Ortodontide arv Eestis

- Terviseameti registri kohaselt hetkel 71 ortodonti
- EOS-i andmetel on aktiivselt töötavaid ortodonte ca 65
- Tartu Ülikoolis hetkel 12 ortodontia residenti (17% ortodontide koguarvust)
- 2023. aastal lõpetab residentuuri 4 ortodonti
- 2024. aastal on plaanis võtta residentuuri lisaks veel 4 arsti
- Kui palju ortodonte on Eestis vaja (riigi tervishoiusüsteemi planeerimine)?

Ortodontide arv Euroopa riikides

- 2021. aastal kogusid Euroopa riikide ortodontide esindajad EFOSA (The European Federation of Orthodontic Specialists Associations) raames erinevates riikides ortodontide andmeid. Saadud info kohaselt on ortodontide suhtarv 100 000 elaniku kohta Eestis üle Euroopa keskmise

Riik	Rahvaarv 2020	Ortodontide arv	Ortodondid/100 000 elaniku kohta
Šveits	8 606 033	490	5,7
Küpros	888 005	50	5,6
Luksenburg	626 108	34	5,4
Eesti	1 328 976	68	5,1
Leedu (2022)	2 805 998	120	4,3
Poola	37 958 138	1418/1291	3,7 / 3,4
Island	364 134	14	3,8
Iirimaa	4 964 440	182	3,7
Saksamaa	83 166 711	3000	3,6
Taani	5 822 763	170	2,9
Tšehhi	10 693 939	300	2,8
Soome	5 525 292	155	2,8
Türgi	83 154 997	2300	2,8
Suurbritannia	67 025 542	1361	2,03
Portugal	10 295 909	76	0,74

Ortodontia järjekord

- Eestis ei ole ühtset ortodontia järjekorda!
- Keegi ei tea kui pikk on järjekord (kuulujutud)!
- Sama patsient on kirjas paljudes kliinikutes.
- Kuna tegemist on erasektoriga, siis saab ühtset ravijärjekorra jälgimist teha ainult HK finantseeringuga ravijuhtude korral.

Kvaliteetne ortodontiline ravi

- Osutatakse teenust, ilma pädevust ja teenuse osutamise loata.
- Märgekiri ja kohtumised (TA ja SM 03.05.2021 a.)

Ennetustöö tähtsus ortodontias

- Selleks et tagada tulevikus lühemad järjekorrad ortodontide vastuvõtule, tuleks ennekõike panustada nii hambahaiguste kui hambumusanomaaliate ennetustöösse, hügieeniõpetusse ja inimeste teadlikkuse tõstmisesse.
- Vajalik toimiv ja rahastatud
  - ennetustöö,
  - teadlikkuse suurendamine
  - teiste, ortodontiaga kaasuvate erialade, kaasamine probleemide märkamisse (pereõed, hambaarstid, perearstid, kõrva-nina-kurguarstid jne).

Ettepanekud

- uuring ortodontia järjekordade tegeliku olukorra väljaselgitamiseks.
- tuleb lahendada probleemid, kus patsiendid on paralleelselt järjekorras mitmes kliinikus.
- hambumusanomaaliate ennetus on vaja viia sisse ortodontiaga kaasuvate erialade õppeprogrammi (perearstid, logopeedid, pereõed ja kooliõed, kõrva-nina-kurguarstid). Vastavasisulised kursused on TÜs olemas, kuid see ei ole hetkel kohustuslik ning seda saab võtta vabaainena.
- tuleb luua riiklik ennetuskava hambumusprobleemide ennetamiseks koos rahastusega (ortodontide fookus peaks olema erialasel tööl ning ennetusega peaksid tegelema ka teised spetsialistid).
- HKlepingusse tuleks lisada rahastus hambumusanomaaliate ennetamiseks ortodontias ehk profülaktikaks, mis aitaks tulevikus ravivajadust.

Täna kuulamast!

- Triin.jagomagi@ut.ee
- <https://www.ortodontideselts.ee/>
- **eestiortodontideselts@gmail.com**

